

СУТНІСНІ РИСИ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО ЕТАПУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Процеси останніх років, комплекс технологічних змін, що складають матеріальну основу становлення постіндустріальної економіки, зумовлюють водночас нові зміни вагомості в системі чинників економічного зростання і, відповідно, вимагають нових суспільних форм розвитку. Ключовим обмеженням можливостей розвитку в сучасних умовах виступає ресурс, примноження запасу якого вимагає приватних інвестицій, але вигода від їх використання одержується всіма, незалежно від витрат, понесених на формування такого ресурсу.

Роль провідного, обмежуючого, лімітуючого економічного ресурсу зберігається за нематеріальними чинниками виробництва, але вже не компетентна й добре вмотивована особистість стає дефіцитним ресурсом [1,2], а середовище, форми взаємодії між ними, інститути, що формують сприятливу для інновацій конкуренту атмосферу в кожній сфері професійної діяльності і кожній економічній галузі. На мові теорії інтелектуального капіталу – можливості зростання обмежуються нестачею структурного капіталу – тих правил, форм, традицій і процедур взаємодії, які забезпечують синергетичний ефект від поєднання особистісних компетенцій в складі інтелектуального капіталу організації і суспільства загалом. Підкреслимо, що термін «структурний капітал» є, на нашу думку, далеко не найкращим для позначення цього невловимого і важко оцінюваного ресурсу, що визначає можливості зростання й розвитку в сучасних умовах. Значно краще складності реальних джерел і передумов економічних успіхів в сучасних умовах відображає термін «соціальний капітал», що досі простіше визначити від супротивного – через негативні наслідки його нестачі. Зокрема, високі витрати на контроль за діяльністю підлеглих – пряма ознака нестачі соціального капіталу на рівні організації, високі витрати на забезпечення діяльності правоохоронних органів – така ж ознака нестачі соціального капіталу на рівні суспільства.

Відповідно, сутнісними, принциповими рисами сучасного етапу економічного розвитку капіталізму, етапу, на якому все повніше виявляються ознаки становлення постіндустріального суспільства (етап дефіцитності соціального капіталу, суспільні умови подолання якого лише формуються в сучасних провідних країнах) ми вважаємо:

1. Результативність економічної діяльності як на рівні окремої організації, так і на рівні національної економіки визначається масштабами й специфічними рисами запасів соціального капіталу – мірою довіри, конструктивізму й креативності у відносинах між суб'єктами економічних відносин.

2. Суперечності, спосіб вирішення яких визначатиме суспільні форми розвитку на цьому етапі, можна визначити:

- між втратою суспільством важелів контролю за дотриманням норм суспільно необхідних витрат виробництва й обмеженістю вартості суспільного продукту, що слугує економічною основою компенсації економічних витрат – щодо матеріальних благ. Ринкові ціни через недосконалість конкуренції втрачають властивість «падати на твердий ґрунт виробничих витрат» [3, с.74], а самі виробничі витрати стають більшою мірою культурно зумовленими результатами функціонування суспільних інститутів, ніж результатом дії ринкових механізмів економічної координації [4];

- між неспроможністю приватної ініціативи і особистих мотивів спонукати до інвестування в примноження запасу активів спільного доступу (наприклад, довіри між суб'єктами господарювання, поваги до норм права тощо) – з одного боку – і набуттям такими активами ролі провідного, визначального для міри добробуту суспільства ресурсу.

Відповідно, перспективним об'єктом подальших досліджень виступають закономірності формування і використання ресурсів відкритого доступу, щодо яких примноження досяжного для суспільства запасу вимагає витрат приватних інвесторів, а вигода від використання яких поширюється вільно, незалежно від розміру індивідуальних витрат у формування таких ресурсів.

Література

1. *Иноземцев В. Расколота цивилизация Научное издание.* – М.: «Academia» – «Наука», 1999. – 724 с.
2. *Дж. А. Стюарт. Интеллектуальный капитал – новый источник богатства организаций.* – Пер. с англ. В Ноздриной, М: «Поколение» – 2007. – 368 с.
3. *Кларк Джон Бейтс. Распределение богатства / Ассоциация российских вузов / Д. Страшунский (пер.), А. Бесчинский (пер.).* — М. : Гелиос АРВ, 2000. — 367с.
4. *Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / Под редакцией В. Л. Иноземцева.* – М.: Academia, 1999. – 640 с.

Наталія НОСОНЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ РЕГІОНУ

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається модернізація освітньої галузі, яка спрямовується на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання різних категорій населення, зокрема, у професійно-технічних навчальних закладах різних типів, форм власності та підпорядкування, на виробництві тощо; забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого і середнього підприємництва з урахуванням потреб ринку праці.

Задекларований Україною напрям до європейської інтеграції одночасно зумовлює створення системи забезпечення якості професійно-технічної освіти, що, в свою чергу, потребує здійснення глибокого перетворення і оновлення національної системи професійної освіти. Використання практичного досвіду найбільш успішних країн (Японії, Німеччини, Південної Кореї), його адаптацію до суспільно-політичних реалій, безперечно позитивно позначиться на розвитку національної системи фахової підготовки робітничих кадрів.

Одним з основних завдань нашого суспільства є інноваційна діяльність професійно-технічної освіти, поєднання теорії і практики, осучаснення змісту освіти, впровадження новітніх засобів навчання та технологій надання якісної освіти, залучення інвестиційних проектів.

Актуальність цієї діяльності посилюється у зв'язку із переходом на інноваційну стратегію розвитку держави і вступом України до Світової організації торгівлі. Головне завдання професійно-технічної освіти полягає у задоволенні потреб особистості і суспільства в професійно-освітніх послугах, а також у підготовці кваліфікованих робітників, які здатні забезпечити усі потреби економічної та соціальної сфер життєдіяльності суспільства.

Дослідження інноваційної діяльності у сфері професійно-технічної освіти проводиться понад 10 років. Над цією проблемою працювали і займаються нею сьогодні такі вчені, як Десятов Т., Козловська І., Ничкало Н., Ніколаєнко С., Паржницький В., Радкевич В. та інші [1; 2]. Їх розробки упродовж багатьох років є плідним науково-теоретичним та практичним підґрунтям для реформування професійної освіти.

Однак, поки що залишаються недостатньо розробленими технології управління процесом впровадження інновацій, які б відповідали сучасним потребам освіти; а відсутність належного фінансування, кваліфікованого державного менеджменту, необхідних технологій та механізмів не дозволяють суттєво вдосконалити застарілу систему професійно-технічної освіти.

Активізувати інноваційну діяльність у сфері професійно-технічної освіти можливо шляхом удосконалення організаційної структури управління, налагодження взаємодії закладів професійно-технічної освіти з органами влади в питаннях здійснення інноваційної діяльності. Важливим також є удосконалення технологій інноваційної діяльності у сфері професійно-технічної освіти, оптимізація мережі навчальних закладів професійної освіти, впровадження моніторингових досліджень усіх напрямків їх діяльності, використання інформаційно-комунікаційних технологій в